

นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.ศธ.) ได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งบริบทที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา เพื่อนำไปกำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษา โดยยึดกรอบการปฏิรูปการศึกษา น้อมนำพระราชกระแสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ ด้านการศึกษา ที่จะต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้เด็ก เยาวชน และผู้เรียนมีทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องสถาบันหลักของชาติ สร้างพื้นฐานชีวิต (อุปนิสัย) ที่เข้มแข็ง สร้างความรู้ ทักษะเพื่อให้มีอาชีพ มีงานทำ และได้นำเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ด้านการเสริมสร้างศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่งให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ และยึดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดหลักการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเล็ก (ปฐมวัย)

ที่สำคัญได้ยึดวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา ภายใต้แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ในประเด็นสำคัญคือ

- ๑) ยกระดับคุณภาพการศึกษา
- ๒) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
- ๓) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- ๔) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

หลักการ

๑. ประชาชนทุกกลุ่มทุกวัย ได้รับการศึกษาในระบบต่าง ๆ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต
๒. เด็ก เยาวชน ผู้เรียน มีทัศนคติที่ถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่เข้มแข็ง (สุขภาพ และอุปนิสัย)
๓. จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

จุดเน้นการจัดการศึกษา

ระดับก่อนอนุบาล ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ดังนี้

๑. ระดับก่อนอนุบาล เน้นประสานหน่วยงานอื่น ในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนในด้านสุขภาพและโภชนาการ

๒. ระดับอนุบาล เน้นความร่วมมือ ภาครัฐ ท้องถิ่น เอกชน พ่อแม่และผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาระดับอนุบาล โดยมีจุดเน้น

- พัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
- จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข และสร้างกิจกรรมเสริม

๓. ระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษา ครูและผู้เรียนสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม จัดแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยมีจุดเน้น

- เรียนภาษาไทย เน้นเพื่อการสื่อสาร และใช้เป็นเครื่องมือเพื่อเรียนวิชาอื่น
- เรียนภาษาอังกฤษ เน้นเพื่อการสื่อสาร
- เรียนรู้ด้วยวิธีการ Active Learning เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง สถานการณ์จำลอง กิจกรรมการเรียนรู้จากปัญหาและการลงมือปฏิบัติ สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และเรียนรู้อย่างมีความสุข

- เรียนรู้ Digital และใช้ Digital เป็นเครื่องมือการเรียนรู้
- ส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อสร้างนวัตกรรม
- จัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่เชื่อมโยงสู่อาชีพและการมีงานทำ
- พัฒนาครูตามความต้องการของครูและสถานศึกษา (คู่มือครู)
- จัดให้มีโครงการ ๑ ตำบล ๑ โรงเรียนคุณภาพ

๔. ระดับอาชีวศึกษา จัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และความต้องการของสังคม ทั้งภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม บริการ และเป็นผู้ประกอบการเอง โดยมีจุดเน้น

- จัดการศึกษาระบบทวิภาคี พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและความเชี่ยวชาญในอาชีพเฉพาะด้าน เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลอง และเรียนรู้จากกิจกรรม
- เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และใช้เพื่อการประกอบอาชีพ
- เรียนรู้ Digital และใช้ Digital เป็นเครื่องมือการเรียนรู้
- จัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในภูมิภาค

๕. ระดับอุดมศึกษา เน้นการวิจัยและค้นหาแนวทางการพัฒนา การสร้างนวัตกรรมเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และมีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่หลากหลายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีจุดเน้น

- เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และมีทักษะภาษาในระดับสูง ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ และเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความรู้ทั้งในและต่างประเทศ

- เรียนรู้ Digital และใช้ Digital เป็นเครื่องมือการเรียนรู้

- ผู้เรียนมีศักยภาพและมีองค์ความรู้ที่หลากหลายทั้งในและต่างประเทศ สามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

การขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นไปสู่การปฏิบัติ

เพื่อเกิดผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถตอบสนองเป้าหมาย เจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. ใช้กระบวนการพัฒนาคุณธรรม บูรณาการในทุกกระบวนการเรียนรู้

๒. สอดแทรกเรื่องความโปร่งใส ยุติธรรม และป้องกันการทุจริต ให้มีในทุกมิติ ทั้งการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหาร

๓. ให้องค์กรหลักนำไปกำหนดนโยบายขององค์กรสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติขององค์กร

๔. เน้นการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับทุกกลุ่มบุคคล ทุกระดับ ทุกประเภท สู่การลดความเหลื่อมล้ำในการรับการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกหน่วยงาน

๕. ให้ศึกษาธิการจังหวัด นำเสนอคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัด จัดทำแผนและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติในการจัดการศึกษาในแต่ละจังหวัดให้เป็นรูปธรรม

๖. ใช้เทคโนโลยีเชื่อมโยงข้อมูล (Big Data) สำหรับเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และเครื่องมือในการบริหาร

๗. ให้หน่วยงานทางการศึกษา จัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเชื่อมโยง ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

๘. ให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานประสานงาน ดูแลเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในทุกระดับ เพื่อให้เด็กพิเศษได้รับการพัฒนา สามารถเรียนรู้ และพึ่งพาตนเองได้

๙. ให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นหน่วยงานหลักและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดูแลเด็กที่ตกหล่นจากระบบการศึกษา และการศึกษาของผู้สูงอายุ

๑๐. ให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ และศึกษาธิการภาค มีบทบาทและหน้าที่ตรวจราชการติดตาม ประเมินผลทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ